

Vzpomínka na prof. Miloše Štefju (28. 5. 1929–20. 5. 2015)

Jsou to již tři roky, kdy nás navždy opustil lékař, učitel, milý kolega a také zakladatel a dlouholetý šéfredaktor Kardiologické revue, prof. MUDr. Miloš Štefja. V letošním roce, 28. května, by se dožil úctyhodných 90 let. Zdá se, jako by to bylo nedávno, kdy jsme spolu ještě debatovali o životě i o medicíně. I v pokročilém věku rád cestoval, užíval si každého dne a čile se zajímal o dění v oboru, do jehož historie se nesmazatelně zapsal. Jméno Štefja mělo, má a bude mít v československé kardiologii natrvalo značku nejvyšší kvality.

Zapsal se však především do srdcí a myslí svých kolegů a žáků, které – stejně jako nás – pan prof. Štefja uvedl do světa kardiologie a interní medicíny. Velký dík patří panu profesorovi za trpělivé vedení v našich medicínských začátcích i za jeho nesmlouvavé recenze našich prací. Znalosti pana profesora z celé oblasti interní medicíny, oboru, který lze dnes již těžko pojmut v celé své šíři, byly vždy obdivuhodné. Vždy viděl nemocného komplexně, nejen jako člověka s postižením srdce, a vždy nám říkával: „Dříve než začneš vyvozovat důsledky ze složitých laboratorních údajů, podívej se na svého nemocného a promluv s ním.“ Mohli jsme čerpat z jeho nepřeborných moudrostí, které nám předával jak v práci, tak i na mnohých společných cestách.

I přes velký okruh oborů a zájmů měl Miloš Štefja od svých mladých lékařských let velkou slabost pro kardiologii. Zamířoval si ji a ano jeho. Byla pro něho inspirací a tajemnou kráskou, ke které se vždy rád vracel. Obdarovala ho snad vším, co mohla nabídnout, a on jí to celý život vracel. Z různých oblastí se nejvíce věnoval ischemické chorobě srdeční a angině pectoris, akutnímu koronárnímu syndromu. Zabýval se srdečním selháním, kardiovaskulární farmakoterapií a prevencí. Publikoval, přednášel, pracoval na vědeckých projektech, rozvíjel kardiologii na klinikách, učil a předával bohaté zkušenosti u nás i v zahraničí. Jako první prezident České lékařské komory vybudoval, tzv. na zelené louce, bez sekretariátu a finančního zázemí, fungující instituci. Vedl mnoho zdoluhavých debat o postavení profesní komory či o dalším vzdělávání lékařů, jednal s ministry i premiéry.

Lékařská pouť Miloše Štefju započala v roce 1953, kdy promoval na LF Masarykovy univerzity

Obr. 1. Prof. Miloš Štefja se svými spolupracovníky prof. Jiřím Vítovcem a prof. Lenkou Špinarovou.

v Brně. Do roku 1957 působil na Slovensku, kde si prošel nejrůznějšími obory: interna, chirurgie, pediatrie, infektologie, praktický a závodní lékař, aby se poté vrátil zpět do Brna na II. interní kliniku FN u sv. Anny v Brně, se kterou spojil téměř celý svůj profesní život. Začínal zde jako sekundář a po mnoha letech zde byl jmenován profesorem kardiologie. Mezitím stihnul také pětiletý pobyt jako expert na Lékařské fakultě Univerzity v Oranu v Alžírsku.

Druhým milníkem v životě Miloše Štefju byl rok 1979, kdy se stal vedoucím JIP na II. interní klinice v Brně, kam byla téhož roku přechodně přemístěna koronární jednotka z I. interní kliniky. Vzniklo zde nové oddělení jednotky intenzivní kardiologické péče, oddělení 65, o jehož vybudování se zasloužil především Miloš Štefja. Právě na naše společné začátky na této klinice rádi vzpomínáme. Začala léta společné klinické i výzkumné práce, kdy jsme se věnovali akutní kardiologii, sledovali hemodynamicky počáteční fáze srdečního infarktu či zkoumali účinky léků.

V roce 1990 byl prof. Štefja vyzván, aby převzal vedení I. interní kliniky a začala další významná etapa jeho působení. Klinika byla přejmenována na I. interní kardioangiologickou kliniku, podařilo se zrealizovat spoustu nových nápadů, vč. komplexního řešení kardiologie, dobudování lůžkových i ambulantních provozů, speciálních poraden, vybudování echokardiografického a katetrizačního pracoviště, prohloubení spolupráce s Centrem kardiovaskulární a transplan-

tační chirurgie. Počátky srdečních transplantací v Brně, přebudování angiologie a rozvoj invazivní a intervenční kardiologie jsou natrvalo spojeny se jménem prof. Štefju.

Za svou práci i za celý svůj postoj k medicíně, nemocným i studentům a mladým lékařům byl oceněn titulem Rytíř ČLK a v roce 2007 oceněn Českou kardiologickou společností (ČKS) Libenského zlatou medailí. Byl členem korespondentem Pařížské lékařské společnosti, členem klubu Asclepios (nyní ENOTT) a Fellow Evropské kardiologické společnosti. Byl aktivním členem ČKS i České internistické společnosti a členem několika redakčních rad, působil na LF Masarykovy univerzity, mj. jako člen atestačních komisí kardiologie a vnitřního lékařství.

Jeho nástupci – prof. Jiří Toman, prof. Jiří Vítovec i současná přednostka prof. Lenka Špinarová – jsou jeho žáci a následovníci, patří sem též dlouholetý přednosta Interní kardiologické kliniky FN Brno prof. Jindřich Špinar. K jeho žákům se řadí rovněž prof. Miroslav Souček, přednosta II. interní kliniky, obdobně jako emeritní děkan LF Masarykovy univerzity prof. Jiří Vorlíček, který se hrdě hlásí k prof. Štefjovi jako ke svému učiteli, a samozřejmě řada dalších lékařek a lékařů.

Takže v den jeho nedožitého 90. narozenin vzpomínáme na pana profesora při sklence dobrého vína a připomínáme si všechny jeho komentáře, rady a poznámky o životě, kterými nás velmi obohatil. Díky pane profesore!

Jiří Vítovec, Lenka Špinarová, Jindřich Špinar